

भोजापुर डावा कालवा नुतनीकरणाचे
विशेष दुरुस्ती प्रस्तावास प्रशासकीय
मान्यता

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : प्रमाप्र-२०२५/ (प्र.क्र.३२८/२०२५)/ सिंव्य(कामे)
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक : ४ सप्टेंबर, २०२५.

वाचा :-

१. कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, छत्रपती संभाजीनगर यांचे पत्र.जा.क्र. गोमपाविम/सिंचन-१/धा-३५६/२०२५/५१०४, दिनांक १८/०६/२०२५.
२. शासन निर्णय - २०१७/५६६/१७/सिंव्य(कामे), दि.३१/०८/२०१८.
३. शासन निर्णय - २०१८/५५१/१७/सिंव्य(कामे), दि.२७/११/२०१८.
४. शासन निर्णय - २०१३/७८५/१३/सिंव्य (कामे), दि १/८/२०१९.
५. शासन परिपत्रक- प्रमा २०१३/७८५/१३/ सिंव्य (कामे), दि.१६/९/२०२१.
६. शासन परिपत्रक क्र प्रमा-२०१३/(७८५/१३)/ सिंव्य (कामे), दि १/१/२०१५.
७. शासन निर्णय क्रमांक संकिर्ण-२०२२/प्र.क्र.५१६/२०२२/सिंव्य(कामे) दिनांक १४/०३/२०२३.
८. शासन परिपत्रक- प्रमा- २०१७/५६६/ सिंव्य (कामे), दि.०२/०८/२०२४.
९. शासन निर्णय क्र. दुरुस्ती/२००८/(६/२००८)/सिंव्य (कामे), दि.३०/०७/२००८.

प्रस्तावना :-

भोजापुर मध्यम प्रकल्प ता. सिन्नर जि. नाशिक गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, छत्रपती संभाजीनगर अंतर्गत असून नाशिक जिल्ह्यापासून ६० कि.मी. अंतरावर सिन्नर तालुक्यातील सोनेवाडी गावाजवळ गोदावरी खोऱ्याच्या प्रवरा उपखोऱ्यात म्हाळुंगी नदीवर आहे. प्रकल्पाचे बांधकाम सन १९७३ मध्ये पूर्ण असून प्रकल्प सिंचन व्यवस्थापनास हस्तांतरीत आहे. प्रकल्पाचा एकूण निर्मित पाणीसाठा १३.०२ दलघमी असून त्यातून ४५०० हेक्टर सिंचन क्षेत्र निर्मित आहे.

भोजापुर डावा कालव्याची एकूण लांबी १७.१२० किमी असून सदर कालव्यावर सा.क्र. ८२३४ मी वरुन दोडी शाखा कालवा सुरु होतो. सदर दोडी शाखा कालव्याची लांबी ४७६५ मी असून त्यावर वितरिका क्र. १,२,३,४ या प्रमाणे वितरिका आहेत. दोडी शाखे अंतर्गत विकरिका क्र. १ ते ४ वर एकूण ५ पाणीवापर संस्थांची स्थापना करण्यात आलेली आहे.

भोजापुर मध्यम प्रकल्प हा पर्जन्य छायेच्या प्रदेशात मोडत असून प्रकल्पस्थळी सरासरी पर्जन्यमान ६५० मि.मी. इतके आहे. पिण्याच्या पाण्याची टंचाई कमी करण्यासाठी तसेच थोड्या प्रमाणात शेतीसाठी पाणी उपलब्ध होण्यासाठी, सिन्नर तालुक्यातील ३ लघु पाटबंधारे तलाव, ९ पाझर तलाव तसेच संगमनेर

तालुक्यातील २ लघु पाटबंधारे तलाव व ६ पाझर तलाव भोजापुर धरणाच्या पुरपाण्याने ५५% क्षमतेने भरण्यास शासनाने सन १९७२ ते १९८५ च्या दरम्यान मंजु-या दिलेल्या आहेत. एकुण पुर पाण्याची मंजुरी २५१ द.ल.घ.फु. इतकी आहे. भोजापुर डाव्या कालव्यामार्फत या पुरचा-यांना पाणी देण्यात येते. परंतु, भोजापुर डाव्या कालव्याची सद्यस्थितीत दुरावस्था झाल्याने, कालवा पूर्ण क्षमतेने वाहत नाही. त्यामुळे पुरचा-यांना तलावांकरिता पुरेसे पाणी देणे शक्य होत नाही. त्यानुषंगाने, भोजापुर धरणाचे पुरपाणी भोजापुर डाव्या कालव्याद्वारे पूर्ण क्षमतेने कालवा चालवून वरील तलावांना देण्याच्या अनुषंगाने भोजापुर डावा कालवा नुतनीकरण करणे आवश्यक आहे.

भोजापुर मध्यम प्रकल्पावरील डाव्या कालव्यावरील विविध साखळी क्रमांकावरील बांधकामे अस्तरीकरण, क्षतिग्रस्त झाल्याने कालव्याची वहन क्षमता कमी झाली असून त्यामुळे सिंचन व्यवस्थापनावर परिणाम झालेला आहे. तसेच कालव्यावरील मातीकामाचे मजबूतीकरण करणे आवश्यक आहे. तसेच भोजापुर प्रकल्पावर यापूर्वी स्थापित पाणीवापर संस्थांकडे प्रकल्पाचे सिंचन व्यवस्थापन हस्तांतरित करण्याच्या दृष्टीने मुख्य कालव्यावरील मातीकामे, बांधकामे दुरुस्ती, अस्तरीकरण व दोडी शाखा कालवा व त्यावरील वितरिकांची दुरुस्ती पूर्ण होणे आवश्यक आहे.

या पार्श्वभूमीवर भोजापुर मध्यम प्रकल्प, ता.सिन्नर जि. नाशिक येथील डाव्या मुख्य कालवा व दोडी शाखा कालवा व त्यावरील वितरीका यांचे मातीकाम, बांधकाम दुरुस्ती व अस्तरीकरण करणेच्या कामास विशेष दुरुस्ती अंतर्गत प्रशासकीय मान्यता देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. त्याप्रमाणे शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :-

गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, छत्रपती संभाजीनगर अंतर्गत भोजापुर मध्यम प्रकल्प, ता. सिन्नर जि. नाशिक या प्रकल्पाच्या डावा कालवा व दोडी शाखा कालव्याच्या दुरुस्ती कामाच्या रू.१४,४६,२१,९७८ (रू.चौदा कोटी सहेचाळीस लक्ष एकवीस हजार नऊशे अठ्ठ्याहत्तर फक्त) एवढ्या खर्चाच्या प्रस्तावास विशेष दुरुस्ती अंतर्गत खालील अटींच्या अधीन राहून सोबतच्या प्रपत्रानुसार प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.

- १) बांधकामाच्या दुरुस्ती बाबतच्या संकल्पनास आवश्यकतेनुसार सक्षम स्तरावर मान्यता घ्यावी.
- २) तांत्रिक मान्यता, निविदा प्रक्रिया, कामाचे नियोजन व पूर्णत्व, प्रशासकीय मान्यतेच्या मर्यादेत खर्च करणे इ. बाबींसाठी प्रचलित शासन निर्णय / परिपत्रके यांचे पालन करणे बंधनकारक राहिल.
- ३) प्रस्तावित कामांमुळे होणाऱ्या खोदकाम तोडफोड याद्वारे उपलब्ध होणारे बांधकाम साहित्याचा पूर्ण वापर करून बचत साधावी.

- ४) सदर अंदाजपत्रकातील कामांसाठी कोणत्याही प्रयोजनार्थ सर्वसाधारणपणे मंजूर प्रशासकीय मान्यतेच्या मर्यादेबाहेर जाऊन, निधी वितरण अथवा अतिरिक्त खर्च करता येणार नाही.
- ५) सदर दुरुस्ती काम पूर्ण झाल्यानंतर यापूर्वी लाभक्षेत्रांतर्गत स्थापित झालेल्या पाणीवापर संस्थाना लाभक्षेत्र हस्तांतरीत करणेची संपूर्ण जबाबदारी कार्यकारी अभियंता/ अधीक्षक अभियंता यांची राहिल.
- ६) नियामक मंडळाच्या पुढील बैठकीत सुधारीत किंमतीस मान्यता घेतल्याशिवाय प्रत्यक्ष कामास सुरुवात करू नये.
- ७) भोजापुर मध्यम प्रकल्पावरील कालवा व बांधकाम दुरुस्तीच्या विशेष दुरुस्ती प्रस्तावातील बाबीचा महाराष्ट्र सिंचन सुधारणा कार्यक्रम (MIIP) मध्ये समावेश होणार नाही. याबाबतची दक्षता मुख्य अभियंता, उत्तर महाराष्ट्र प्रदेश, जलसंपदा विभाग नाशिक यांनी घ्यावी.
- ८) योजनेची अंमलबजावणी करताना प्रचलित शासन निर्णय, नियम, CVC तत्वे, वित्तीय मर्यादा, विहित निविदा कार्यपद्धती अनुसरणे, आवश्यकतेनुसार राज्य तांत्रिक सल्लागार समितीने प्रकल्पाच्या व कामाच्या अनुषंगाने दिलेल्या निदेशांचे व त्रुटींची पुर्तता करणे याची सर्वस्वी जबाबदारी कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, छत्रपती संभाजीनगर यांची राहिल.
- ९) कालवा अस्तरीकरण दुरुस्ती मध्ये Grade of concrete, thickness of lining व reinforcement बाबत I.S. codes मधील तरतुदी विचारात घेऊन त्या आधारावर तांत्रिक मान्यता देण्याची दक्षता मुख्य अभियंता, उत्तर महाराष्ट्र प्रदेश, जलसंपदा विभाग नाशिक यांनी घ्यावी.
- १०) सदर दुरुस्ती काम पूर्ण झाल्यानंतर १९५० हे. सिंचन क्षेत्र पुनर्स्थापित करण्याची संपूर्ण जबाबदारी क्षेत्रीय कार्यकारी अभियंता यांची राहिल.
- ११) प्रत्यक्ष सिंचन व पाणीपट्टी वाढविण्याबाबत क्षेत्रीय अधिका-यांनी विशेष प्रयत्न करावेत. काम पूर्ण झाल्यानंतर ३ वर्षांमध्ये पूर्ण क्षेत्र सिंचनाखाली आणावे.
- १२) भोजापुर प्रकल्पांतर्गत पिण्याच्या पाणी आरक्षणांमुळे सिंचन क्षेत्रात घट झाल्याचे दिसून येत आहे. सबब बिगर सिंचन पाणी आरक्षणाच्या प्रमाणात प्रकल्पाचे लाभक्षेत्र निराधीसूचित (Denotify) करणेबाबत सक्षम स्तरावर निर्णय घेण्यात यावा.

प्रस्तावित कामासाठी होणारा खर्च ४७०१ मध्यम पाटबंधारे प्रकल्प यावरील भांडवली खर्च, ८०-सर्वसाधारण, १९०-सार्वजनिक क्षेत्रातील व इतर उपक्रमातील गुंतवणुका विशेष दुरुस्ती / विस्तार व सुधारणा कार्यक्रमा अंतर्गत भाग भांडवली अंशदान (१२)(०४) गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, भाग भांडवली अंशदान (उर्वरीत महाराष्ट्र) (कार्यक्रम) (४७०१ जे १९४) (योजनांतर्गत) ५४ गुंतवणुका या लेखाशिर्षाखाली टाकून मंजूर अनुदानातून भागवावा.

या कामास प्रदान करण्यात आलेली प्रशासकीय मान्यता सिंव्य (कामे) कार्यासनाच्या नोंदवही मध्ये क्र. ०८ सन २०२५-२६ मध्ये नोंदविण्यात आलेली आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०९०४१५२९५२२७२७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(न.गौ.बसेर)
शासनाच्या उपसचिव

सोबत : सहपत्र

प्रत :-

- १) मा.राज्यपाल यांचे सचिव,
- २) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
- ३) मा.उपमुख्यमंत्री (नगरविकास /वित्त व नियोजन) यांचे प्रधान सचिव,
- ४) मा.अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
- ५) मा. सभापती/ उपसभापती,विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई
- ६) मा. मंत्री जलसंपदा (गोदावरी व कृष्णा खोरे विकास महामंडळ) यांचे स्वीय सहाय्यक.
- ७) मा. मंत्री जलसंपदा (विदर्भ, तापी व कोकण खोरे विकास महामंडळ) यांचे स्वीय सहाय्यक.
- ८) मा.विरोधी पक्षनेते, विधानसभा,मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन, मुंबई.
- ९) मा.विरोधी पक्षनेते, विधानपरिषद ,मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन, मुंबई.
- १०) अपर मुख्य सचिव (वित्त),वित्त विभाग,मंत्रालय,मुंबई,
- ११) अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग,मंत्रालय,मुंबई,
- १२) अपर मुख्य सचिव (जलसंपदा) ,जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १३) सचिव (जसंव्य व लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १४)सचिव (प्रकल्प समन्वय), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १५) महालेखापाल-१ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
- १६) महालेखापाल-२ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर,
- १७) कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, छत्रपती संभाजीनगर.
- १८) मुख्य अभियंता (ज.सं) उत्तर महाराष्ट्र प्रदेश,जलसंपदा विभाग, नाशिक
- १९) आंतर वित्त सल्लागार व सहसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- २०) अधीक्षक अभियंता व प्रशासक ,लाभक्षेत्र विकास प्राधीकरण, नाशिक
- २१) कार्यकारी अभियंता, नाशिक पाटबंधारे विभाग, नाशिक
- २२) सिंव्य.(कामे)कार्यासन संग्रहार्थ.

शासन निर्णय क्रमांक : प्रमाप्र-२०२५/ (प्र.क्र.३२८/२०२५)/ सिव्य (कामे),

दि.४/९/२०२५ चे सहपत्र

Sr.No.	Description of Item	Amount in (Rs.)
1	Work Cost (Excluding Royalty)	
A	Modernisation of Bhojapur Left Bank Canal	
B	Km 1 to 10	49152796
C	Km 11 to 17	24425801
	Repairs Of HPD Structures of Main Canal & Dodi Branch	4351705
2	Repairs to Dy – 3 of Dodi Branch	37448117
3	Total Work Cost = (A+B+C)	115378419
4	१ % विमा	1153784
5	१८ % GST	20768115
6	Royalty	3860307
7	३ % Contingencies	3461353
	Total Rs	रु. 144621978

(न.गौ.बसेर)

शासनाच्या उपसचिव